

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra Levnet og Meeninger (DK)

Citation: Ewald, Johannes: "Herr Panthakaks Historie og Meeninger", i Ewald, Johannes: *Herr Panthakaks Historie og Meeninger*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 94. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald01dkval-shoot-idm140540297353424/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Herr Panthakaks Historie og Meeninger

kunde, om det havde behaget Himmelen, gjerne have blevet en Aesopus, eller en Diogenes, gjerne en Hercules eller en Amadis, selv en Zopyrus, en Scævola og en Curtius – Men en Aristoteles eller en Scotus, en du Guesclin eller en Cartouche, en Colbert eller en Sejan – det var mig plaud umueligt at blive –

Jeg vil faae Leylighed nok, ved Fortsættelsen af mit LevnetsLøb, at udføre enhver af disse Poster vidtløftigere – Her har jeg kun berørt dem, for nogenledes at gjøre det tydeligt, for dem af mine Læsere, der maatte finde min Tilstand, da jeg i en Alder af femten Aar, saa reent venneles og pengelos reyste ud i den vilde Verden, vanskelig, om ikke fortvivlet – hvorledes disse Omstændigheder, langt fra at opvække Kummer og Frygt hos mig; kunde forøge mit Mod og min Glæde – Min Stilling var altfor besynderlig og romansk, til at jeg efter min Tænkemaade ikke skulde have fundet meget behageligt deri – Selv de Uleyligheder, som jeg let kunde spaae mig af min Tilstand; og som af deres Natur maatte være mig fortrædelige saalænge de varte, skulde virkelig have blevet mig et Tids-Fordriv, en Lykke, ved et eneste: Olim meminisse iuvabit – det er at sige, ethvert Vanheld blev mig meer end forsødet, ved det Haab at kunde fortælle det i sin Tid – Det maatte desuden nødvendig smigre min Stolthed, at min tilstundende Lykke saaledes begyndte fra slet intet; at jeg fuldkommen skulde danne den selv; og næst Gud og Lykken, ikke skyldte det mindste deraf, til nogen anden, end til min Forstand, mit Hjerte og min Arm – Min Lyst at være frie, var i det mindste efter mit daværende Begreb fuldkommen tilfredstillet – Den mig allene bekjendte og allene fortrædne Tvang, som jeg hidindtil havde staaet i, under mine Forældre og Lærere, havde jeg nu revet mig løs fra – En Chef, eller en Fierre, kan, tænkte jeg, i det mindste ikke saaledes genere dine mindste og ligegyldigste Handlinger, som de – Og kan han, vil han – – saa er Verden stor, og du kan skifte – Overalt kunde jeg ikke see en eneste Vanskelighed forud, uden at jo min Indbildnings-Kraft strax vidste at hæve den – Den viste mig ikke allene tusinde behagelige og lykkelige Hændelser, der kunde, og uden Tvivl vilde møde mig – men den gjorde det selv, tak skee de Romaner, hvormed jeg havde fordærvet den, til en afgjort Sag hos mig; at jo større Nøden var, desto større og nærmere var Hjelpen – Herved tænker jeg og at forlige mig med dem, der i Anledning af denne Fortælling, kan have fattet nogen Misulid, til det jeg sagde strax i Begyndelsen –

at jeg nemlig meger sjelden eller aldrig havde foretaget mig nogen betydelig Handling, uden med en Slags Frygtsomhed at undersøge og prøve alle de Vanskeligheder, som kunde møde mig derved – Efter nogle Aars Forløb, og da jeg havde samlet meer Erfarenhed, skulde jeg uden Tvivl have forudseet saa mange Vanskeligheder, ved saadan en eventyrlig Reyse, at de havde været tilstrækkelige, til at skremme mig derfra – Men nu, havde jeg sandt at sige kun forudseet den eneste, at slippe vel, og ugrebet af mine Forældre, paa den Tydske Bund – Og den var overvundet – Og hvad havde jeg egentlig at bekymre mig over? – Jeg havde et Brev i min Lomme, hvortil jeg fæstede al Tillid, og hvorefter jeg vist haabede, at komme i Tjeneste hos Baron von Mannteufel, saasnart jeg kun naaede ham – Saa langt havde jeg frit Reyse – I det mindste kunde jeg ikke frygte for at døe af Mangel –

Der kunde maaskee falde nogle af mine Læsere ind at spørge, hvorfor jeg ikke havde bedet den Preussiske Resident forstrække mig med nogle Penge? – Han havde maaskee gjort det – Men at bede ham derom, det var min Stolthed pladud umueligt – Og dengang havde min Stolthed vist Ret – Maatte Manden ikke have tænkt, at alt det Mod, jeg praeled af; al den Iver jeg viiste, for at komme i hans Herres Tjeneste; var et blot forstilt Væsen; blot en Masqve, under hvilken jeg vilde bedrage ham et Par Rigsdaaler fra? – Men da jeg saa tit har overdrevet denne Green af Stolthed; og da den saa tit har tilvevebragt mig meger væsentlige Uleyligheder; kan det ikke være utjenligt, om jeg i Forvejen gjør mine Læsere noget nærmere bekendte dermed – Det har nemlig altid været mig uudsigelig modbydeligt, om ikke slet umueligt; at bede noget Menneske reent ud om en virkelig Gave; det er at sige, uden at jeg enten kunde vise, at jeg allerede havde fortjent den, eller i det mindste havde Haab om at giengjælde den – Men saasnart jeg kun havde det mindste Glimt af Mis-Tanke, at min Bøn kunde fornædre mig i dens Øyne, som jeg bad, eller give ham Leylighed til at ophøje sig over mig; da var det mig altid saa umueligt, at bede ham, som det var mig, at mistroste en bedrøvet. – For endnu bedre at oplyse min Tænkemaade i denne Fald, vil jeg anføre den Orden, hvorefter jeg, saavit jeg kjender mig selv, altid har valgt en Maade at slaae mig igjennem paa, fremfor en anden – Jeg har nemlig altid heller vildet mangle endog det nyttige; end jeg har vildet fortjene det ved et altforsuurt og stadigt Arbeide –